

(Nad)używanie smartfonów

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2018 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

SPIS TREŚCI

Czy za często sięgamy po smartfony?	1
Kiedy nie należy sięgać po smartfon?	4
Smartfony w przestrzeni prywatnej	8
Smartfony w przestrzeni publicznej	14

Nigdy wcześniej nie badaliśmy tak dokładnie kwestii obecności smartfonów w życiu Polaków. W ostatnich latach wzrost odsetka tych, którzy korzystają z telefonów z ekranem dotykowym, jest bardzo dynamiczny i sprawia, że ten typ telefonu komórkowego staje się coraz powszechniejszy – od sierpnia 2017 roku¹ do października 2018² odsetek osób deklarujących, że używają smartfona, zwiększył się z 57% do 68%. Wyraźnie widać to w przestrzeni publicznej, kiedy podczas jazdy środkami komunikacji więcej osób jest wpatrzonych w smartfon niż w książkę, a szkoły i instytucje wprowadzają regulacje odnośnie do używania smartfonów. Coraz częstsze są opinie i akcje sugerujące, że korzystanie z urządzeń mobilnych powinno się ograniczać z wielu powodów, w tym także ze względu na bezpieczeństwo publiczne i zagrożenia w ruchu drogowym (zob. „Odłóż smartfon i żyj” – kampania Tramwajów Warszawskich i Zarządu Dróg Miejskich). Dlatego też zdecydowaliśmy się zbadać skalę społecznej aprobaty obecności smartfonów w różnych sytuacjach oraz to, w jakich okolicznościach przeszkadza badanym korzystanie z tych urządzeń przez innych, a ponadto – czy sami starają się ograniczać czas poświęcony śledzeniu mediów społecznościowych, internetu i aplikacji.

CZY ZA CZĘSTO SIĘGAMY PO SMARTFONY?

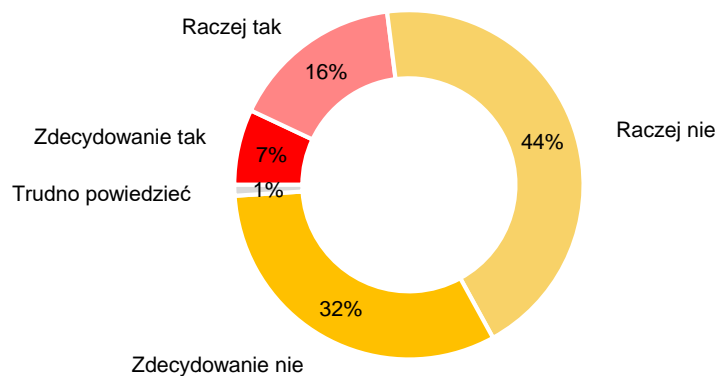
Prawie jedna czwarta użytkowników smartfonów uważa, że na korzystanie z nich poświęca za dużo czasu (23%). W sposób zdecydowany wypowiada się tak o sobie 7% ankietowanych. Najczęściej są to osoby w wieku 18–24 lata (14%), mieszkańcy największych miast (13%), badani z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym (12%) oraz respondenci z gospodarstw domowych o najwyższych dochodach *per capita* (12%). Ponad dwukrotnie częściej taką opinię o sobie wyrażają mężczyźni niż kobiety (9% wobec 4%).

¹ Zob. komunikat CBOS „Korzystanie z telefonów komórkowych”, sierpień 2017 (oprac. Michał Feliksiak).

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (341) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganą komputerowo (CAPI) w dniach 4–11 października 2018 roku na liczącej 1016 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. Czy uważa Pan(i), że korzysta Pan(i) za dużo ze smartfona do przeglądania internetu, portali społecznościowych, aplikacji?

ODPOWIEDZI OSÓB KORZYSTAJĄCYCH ZE SMARTFONA (N=686)

Generalnie, według własnej samooceny, nadużywanie smartfonów najczęściej dotyczy młodszych respondentów (od 18 do 34 roku życia), natomiast wraz z wiekiem odsetek deklarujących nadużywanie smartfonów spada. Można również zauważyć, że taką opinię częściej wyrażają mężczyźni niż kobiety (26% wobec 19%), osoby z gospodarstw domowych o wyższych dochodach *per capita* – wynoszących co najmniej 1800 zł (29%–31% w zależności od kategorii) oraz respondenci z wykształceniem podstawowym/gimnazjalnym (29%).

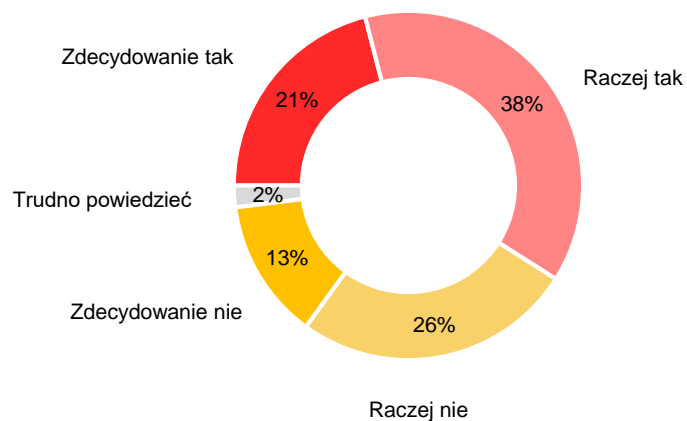
TABELA 1

Wiek	Czy uważa Pan(i), że korzysta Pan(i) za dużo ze smartfona do przeglądania internetu, portali społecznościowych, aplikacji?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
18–24 lata	37	63	0
25–34	36	64	1
35–44	20	80	0
45–54	14	84	2
55–64	5	95	0
65 lat i więcej	5	91	5

Wprawdzie niemal jedna czwarta badanych uważa, że nadużywa smartfonów do przeglądania internetu, lecz zdecydowanie większa grupa stara się ograniczyć korzystanie z nich (59% osób korzystających ze smartfonów).

RYS. 2. Czy stara się Pan(i) ograniczyć korzystanie ze smartfona do przeglądania internetu, portali społecznościowych, aplikacji?

ODPOWIEDZI OSÓB KORZYSTAJĄCYCH ZE SMARTFONA (N=686)

Interesowało nas także, czy badani dostrzegają w swoim otoczeniu inne osoby, które za dużo korzystają ze smartfonów do przeglądania internetu, portali społecznościowych, aplikacji. Ponad połowa ogółu badanych (59%), dwie trzecie użytkowników smartfonów (67%) i ogromna większość respondentów nadużywających tych urządzeń (89%) deklaruje, że w ich otoczeniu są takie osoby.

Najwięcej takich osób w swoim otoczeniu dostrzegają badani w wieku 25–34 lata (27%), mieszkańcy największych miast (23%) oraz absolwenci wyższych uczelni (21%).

TABELA 2

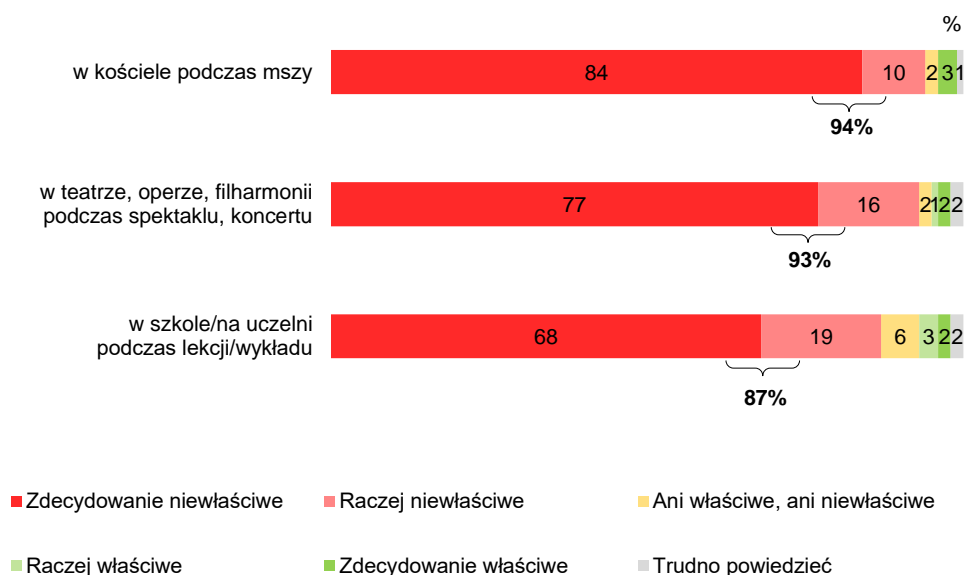
Czy w Pana(i) otoczeniu są osoby, które za dużo korzystają ze smartfonów do przeglądania internetu, portali społecznościowych, aplikacji?	Odpowiedzi wśród:		
	ogółu badanych	korzystających ze smartfonów (N=686)	deklarujących nadmierne korzystanie ze smartfonów (N=152)
	w procentach		
Tak, jest wiele takich osób	16	20	45
Tak, jest kilka takich osób	33	36	41
Tak, jest jedna taka osoba	10	11	3
Nie, w moim otoczeniu nie ma takich osób	39	31	11
Trudno powiedzieć	2	2	0

KIEDY NIE NALEŻY SIĘGAĆ PO SMARTFON?

Przedstawiliśmy badanym konkretne sytuacje i zapytaliśmy, w których z nich uznaliby używanie smartfona do przeglądania internetu, portali społecznościowych za niewłaściwe. Niemal wszyscy uważają, że nie powinno się korzystać ze smartfona w kościele podczas mszy (94%, w tym 84% zdecydowanie tak twierdzi) oraz w teatrze, operze, filharmonii w czasie spektaklu czy koncertu (93%, w tym 77% zdecydowanie). Ogromna większość badanych (87%, w tym 68% zdecydowanie) uważa za niestosowne sięganie po smartfon w szkole lub na uczelni podczas lekcji czy wykładu.

CBOS

RYS. 3. Czy uważa Pan(i) za właściwe czy też niewłaściwe używanie smartfona do przeglądania internetu, portali społecznościowych, aplikacji:

W odniesieniu do tych trzech sytuacji we wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych przeważa przekonanie, że sięganie po smartfon jest niewłaściwe, lecz można zauważyć, że mniej kategorycznie na ten temat (tj. rzadziej uznają dane zachowanie za zdecydowanie niewłaściwe) wypowiadają się młodszy ankietowani, mieszkańcy największych miast (liczących 500 tys. i więcej ludności) oraz mężczyźni. Warto zwrócić uwagę, że jedynie 24% osób w wieku 18–24 lata uważa za zdecydowanie niewłaściwe sięganie po smartfon podczas lekcji czy wykładu, odróżniając się bardzo wyraźnie od pozostałych badanych, choć i w tej grupie przeważa przekonanie, że nie należy sięgać po smartfon podczas lekcji/wykładu.

Można również zauważyć, że bardziej liberalne podejście do korzystania ze smartfonów w kościele oraz podczas lekcji/wykładu przejawiają badani z gospodarstw domowych o najwyższych dochodach *per capita*. Jednocześnie mniej kategorycznie korzystaniu z tych urządzeń w kościele, w teatrze, operze, filharmonii przeciwstawiają się osoby z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym.

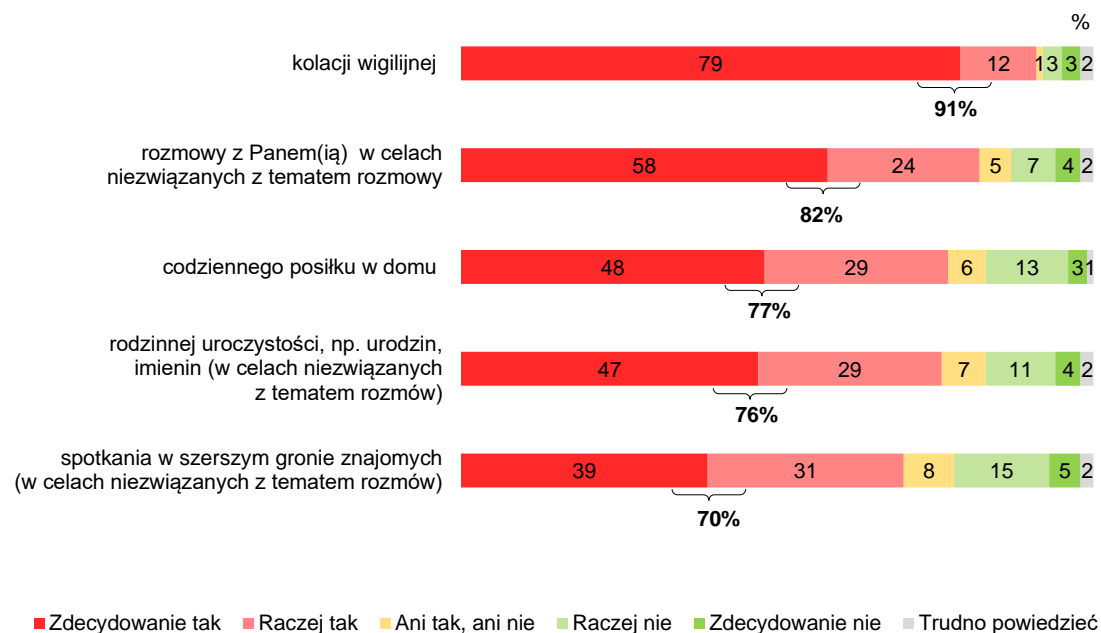
Opinie na temat korzystania ze smartfona podczas mszy różnicuje również poziom religijności mierzony częstością udziału w praktykach religijnych. Osoby w ogóle nieuczestniczące w praktykach religijnych lub rzadko biorące w nich udział mają w tym zakresie bardziej liberalne podejście, choć i wśród nich dominuje przekonanie, że nie powinno się przeglądać internetu podczas mszy.

TABELA 3

Wiek	Czy uważa Pan(i) za właściwe czy też niewłaściwe używanie smartfona do przeglądania internetu, portali społecznościowych, aplikacji:					
	w kościele podczas mszy					
	Zdecydowanie niewłaściwe	Raczej niewłaściwe	Ani niewłaściwe, ani właściwe	Raczej właściwe	Zdecydowanie właściwe	Trudno powiedzieć
	w procentach					
18–24 lata	70	22	6	0	2	0
25–34	84	12	1	0	3	0
35–44	85	9	4	0	1	0
45–54	86	9	1	0	4	0
55–64	85	8	1	0	4	2
65 lat i więcej	87	5	1	1	2	5
	w teatrze, operze, filharmonii podczas spektaklu, koncertu					
18–24 lata	59	32	6	2	1	0
25–34	70	25	2	0	2	0
35–44	84	13	1	0	1	0
45–54	78	14	2	3	3	0
55–64	82	12	0	1	3	1
65 lat i więcej	81	10	1	0	2	6
	w szkole/na uczelni podczas lekcji/wykładu					
18–24 lata	24	39	26	9	1	1
25–34	55	28	10	3	3	1
35–44	74	19	4	0	3	0
45–54	78	9	5	3	3	2
55–64	78	14	2	1	4	1
65 lat i więcej	74	13	3	3	2	5

Prawie wszystkim badanym przeszkadzałoby, gdyby ktoś używał smartfona do przeglądania internetu, portali społecznościowych lub aplikacji (91%, w tym 79% zdecydowanie) podczas kolacji wigilijnej. Niewiele mniej osób (82%, w tym 58% kategorię) sprzeciwia się sięganiu po smartfon podczas rozmowy (w celach niezwiązanych z omawianym tematem). Zdecydowana większość nie akceptuje korzystania ze smartfona do przeglądania internetu podczas codziennych posiłków (77%), rodzinnych uroczystości (76%) oraz spotkań w szerszym gronie znajomych (70%).

RYS. 4. Czy przeszkadzałoby Panu(i), gdyby ktoś używał smartfona do przeglądania internetu, portali społecznościowych, aplikacji podczas:

Tak jak w przypadku wcześniejszych analiz, bardzo duże znaczenie w tym kontekście odgrywa wiek. Najmłodszy respondenci mniej radykalnie wyrażają sprzeciw wobec używania smartfona do przeglądania internetu we wszystkich analizowanych sytuacjach, a w przypadku spotkań w szerszym gronie znajomych ci, którym by to przeszkadzało, należą wśród najmłodszych do mniejszości (46%, a zdecydowany sprzeciw wyraża tylko 10% respondentów z tej kategorii wiekowej).

Można również zauważyć, że mniej kategoriyczny sprzeciw wobec używania smartfonów w omawianych sytuacjach wyrażają mężczyźni niż kobiety. Nieco większą tolerancję na korzystanie ze smartfonów podczas codziennych posiłków w domu, w czasie kolacji wigilijnej, rodzinnych uroczystości oraz spotkań w szerszym gronie znajomych przejawiają mieszkańcy największych miast. Z kolei badani z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym w mniej zdecydowany sposób sprzeciwiają się korzystaniu ze smartfonów podczas kolacji wigilijnej, rozmów *face to face* oraz codziennych posiłków w domu.

TABELA 4

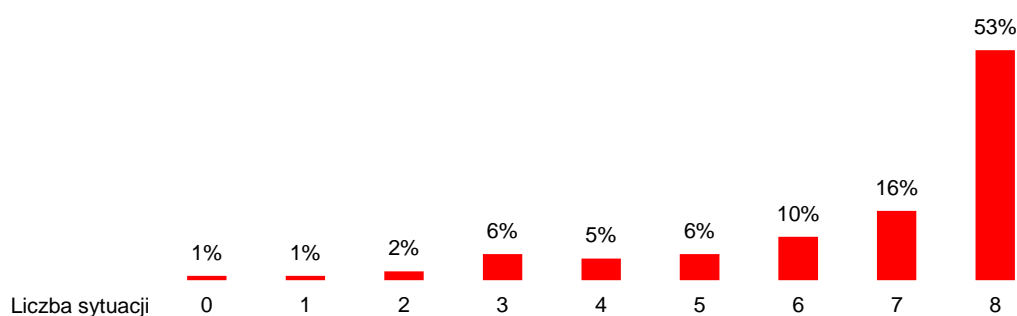
Wiek	Czy przeszkadzałoby Panu(i), gdyby ktoś używał smartfona do przeglądania internetu, portale społecznościowe, aplikacje podczas:					
	kolacji wigilijnej					
	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć
18-24 lata	63	21	2	6	6	1
25-34	82	9	1	5	2	0
35-44	81	14	2	2	2	0
45-54	83	13	1	3	1	0
55-64	80	10	1	2	7	1
65 lat i więcej	77	9	1	4	4	5
rozmowy z Panem(ią) w celach niezwiązanych z tematem rozmowy						
18-24 lata	36	43	7	10	4	0
25-34	50	30	8	8	3	0
35-44	59	24	6	9	2	1
45-54	60	23	4	11	1	1
55-64	68	20	2	4	6	1
65 lat i więcej	65	14	4	5	6	6
codziennego posiłku w domu						
18-24 lata	30	36	6	22	7	0
25-34	42	34	8	15	1	0
35-44	46	35	4	13	2	0
45-54	49	26	8	16	1	0
55-64	52	28	6	8	5	1
65 lat i więcej	59	20	3	10	4	5
rodzinnej uroczystości, np. urodzin, imienin (w celach niezwiązanych z tematem rozmów)						
18-24 lata	20	45	10	19	5	2
25-34	43	33	10	12	2	0
35-44	46	27	8	15	3	0
45-54	44	34	6	13	1	1
55-64	55	27	4	7	6	1
65 lat i więcej	58	19	5	8	5	6
spotkania w szerszym gronie znajomych (w celach niezwiązanych z tematem rozmów)						
18-24 lata	10	36	17	31	6	0
25-34	32	38	12	14	5	0
35-44	35	36	8	16	3	1
45-54	42	32	6	17	2	1
55-64	47	28	3	13	8	1
65 lat i więcej	52	21	6	11	4	6
18-24 lata	10	36	17	31	6	0

Warto również zauważyć, że bardziej liberalne nastawienie do korzystania ze smartfonów we wszystkich omawianych sytuacjach mają ci, którzy we własnym odczuciu ich nadużywają – wyraźnie rzadziej niż pozostali kategorycznie sprzeciwiają się używaniu smartfonów w analizowanych sytuacjach.

W naszym sondażu badani odnosili się do ośmiu sytuacji, w których używanie smartfona mogli uznać za niestosowne (uważali za niewłaściwe lub przeszkadzałyby im, gdyby ktoś używał smartfona). Na podstawie odpowiedzi na pytania ankiety utworzony został wskaźnik opisujący, w ilu spośród tych ośmiu sytuacji ankietowani nie akceptują używania urządzeń mobilnych do przeglądania internetu. Ponad połowa badanych (53%) nie toleruje korzystania ze smartfona do przeglądania internetu w żadnej z ośmiu sytuacji. Relatywnie sporo osób uznało za niewłaściwe korzystanie ze smartfona w siedmiu sytuacjach (16%) lub sześciu (10%). Badani potępili używanie smartfonów przeciętnie w siedmiu (średnia=6,7) spośród ośmiu sytuacji.

CBOS

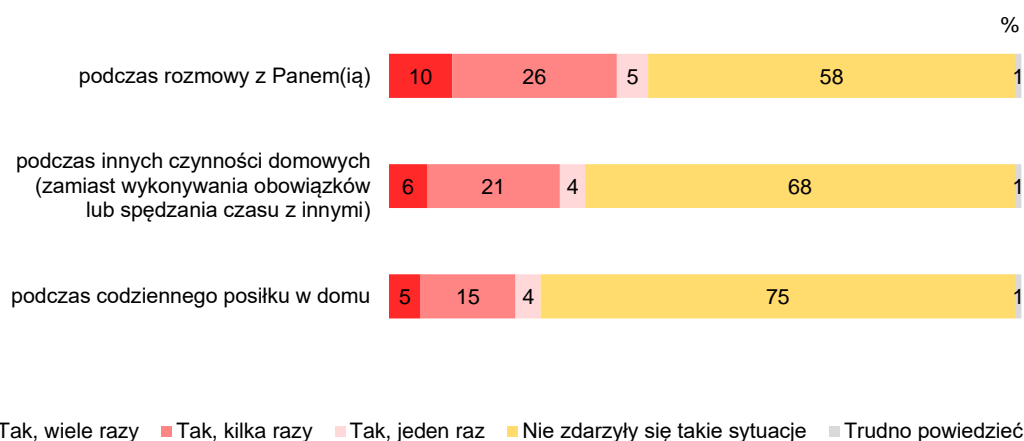
RYS. 5. Wskaźnik nietolerancji na używanie smartfonów – sytuacje hipotetyczne

SMARTFONY W PRZESTRZENI PRYWATNEJ

Ponad połowa ogółu respondentów deklaruje, że w ciągu ostatniego miesiąca nie czuła się dotknięta tym, że osoba, z którą spędzała czas, używała smartfona do przeglądania internetu, portali społecznościowych czy aplikacji. Niemniej dwóm piątym badanych (41%) przeszkadzało, że ktoś podczas rozmowy korzystał ze smartfona w celach z nią niezwiązanych. Prawie co trzecia osoba (31%) deklaruje, że raziło ją używanie smartfona przez kogoś z rodziny podczas czynności domowych – zamiast wykonywania obowiązków domowych lub spędzania czasu z innymi. Niemal co czwarty badany (24%) był uczestnikiem sytuacji, w której członek rodziny korzystał z internetu lub aplikacji w smartfonie podczas codziennego posiłku w domu.

RYS. 6. Czy w ciągu ostatniego miesiąca zdarzyły się sytuacje, że przeszkadzało Panu(i), że ktoś używa smartfona do przeglądania internetu, portali społecznościowych, aplikacji:

Spośród wymienionych sytuacji najczęściej przeszkadzało respondentom to, że ktoś używał smartfona podczas rozmowy z nimi – jednej czwartej (26%) zdarzyło się to kilka razy w ciągu ostatniego miesiąca, a dodatkowym 10% wiele razy. Częściej takie sytuacje przytrafiały się kobietom (44%) niż mężczyznom (38%), ludziom młodym (zdarzyły się 70% spośród mających 18–24 lata i 63% w wieku 25–34 lata) oraz respondentom z wyższym wykształceniem (59%). Co ciekawe, im rzadziej badani biorą udział w praktykach religijnych, tym częściej twierdzą, że byli ignorowani podczas rozmowy przez osobę korzystającą ze smartfona.

Osoby, które w ciągu ostatniego miesiąca wielokrotnie spotkały się z sytuacją, że ktoś podczas rozmowy z nimi w sposób rażąco korzystał ze smartfona, znacznie częściej deklarują, że takie sytuacje zdecydowanie im przeszkadzają. Jest to zgodne z intuicją i zrozumiałe, choć można sądzić, że częste stykanie się z takim zjawiskiem uodparnia i czyni osobę bardziej tolerancyjną wobec podobnego zachowania. Okazuje się jednak, że ci, którzy kilka razy w ciągu ostatniego miesiąca poczuli się ignorowani przez rozmówcę trzymającego w dłoni smartfon, również zdecydowanie negatywnie wypowiadają się o takim postępowaniu. Badani, którym nie zdarzyły się przeszkadzające w rozmowie sytuacje korzystania ze smartfona, częściej są skłonni zaakceptować takie zachowanie. Być może z tego samego względu, nawet jeśli ktoś w ich towarzystwie używa smartfona w celach niezwiązanych z rozmową, nie uważają tego za rażące, więc deklarują, że nie zdarzyły im się takie sytuacje.

TABELA 5

Czy przeszkadzałyby Panu(i), gdyby ktoś używał smartfona do przeglądania internetu, portali społecznościowych, aplikacji podczas rozmowy z Panem(ią)?	Czy w ciągu ostatniego miesiąca zdarzyły się sytuacje, że przeszkadzało Panu(i), że ktoś używa smartfona do przeglądania internetu, portali społecznościowych, aplikacji podczas rozmowy z Panem(ią)?				
	Tak, wiele razy	Tak, kilka razy	Tak, jeden raz	Nie zdarzyły się takie sytuacje	Ogółem
	w procentach				
Zdecydowanie tak	78	61	38	55	58
Raczej tak	11	29	49	21	24
Ani tak, ani nie	5	3	9	6	5
Raczej nie	4	5	4	9	8
Zdecydowanie nie	2	2	0	5	4
Trudno powiedzieć	1	0	0	3	2

Interesowało nas również, kim są osoby, które korzystają ze smartfona w sposób rażąco rozmówcę lub domowników (w zależności od sytuacji). Respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź, jeśli w różnych sytuacjach przeszkadzało im, że ktoś używa smartfona podczas rozmowy z nimi. Spośród wymienionych osób najczęściej byli to znajomi mężczyźni (46%), znacznie rzadziej znajome kobiety (26%), a jeszcze rzadziej córki (14%) oraz inni członkowie rodziny, np. wnuczki (13%). Zależało nam na oddzielnym zliczeniu kobiet i mężczyzn, ponieważ przypuszczaliśmy, że płeć może mieć znaczenie w rażącym używaniu smartfona do przeglądania internetu, portali społecznościowych czy aplikacji podczas rozmowy. Hipoteza ta okazała się słuszna – spośród odpowiedzi, co do których mieliśmy jasność, o jaką płęć chodzi, 58% dotyczyło mężczyzn, a pozostałe 42% kobiet. Oznacza to, że niezależnie od tego, jakiej płęci są badani, częściej w ciągu miesiąca poprzedzającego sondaż zdarzały się sytuacje, iż przeszkadzało im, że rozmówca–mężczyzna używał smartfona w celach niezwiązanych z ich rozmową.

CBOS

RYS. 7. Kto używał smartfona do przeglądania internetu podczas rozmowy z Panem(ią)?

Procenty nie sumują się do 100, gdyż respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

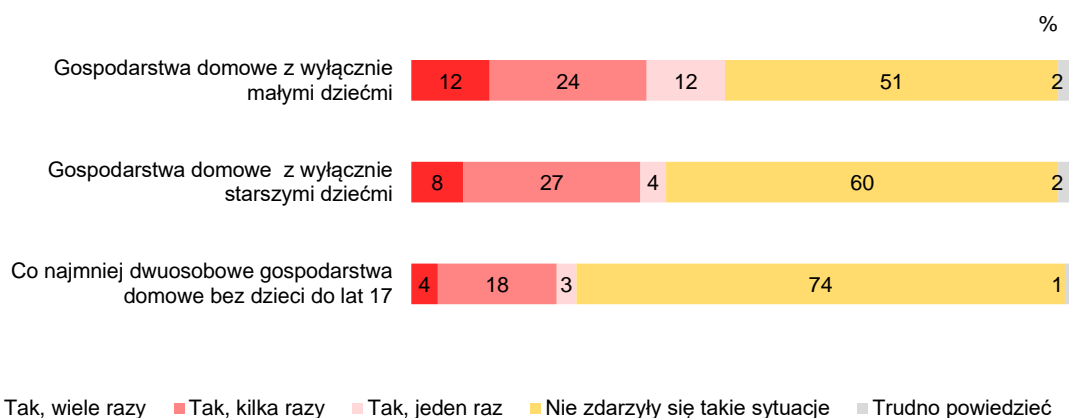
Korzystanie ze smartfona zamiast wykonywania obowiązków domowych lub spędzania czasu z domownikami częściej razi osoby w wieku 25–34 lata (13% zdarzyło się to wiele razy, a kolejnym 34% raz lub kilka razy), a spośród grup zawodowych – średni personel, techników (łącznie 55%), pracowników administracyjno-biurowych (46%) i usług (12% z nich zdarzyło się to wiele razy) oraz pracujących na własny rachunek (11%).

Osoby, które w sposób rażąco domowników korzystają ze smartfona zamiast wykonywać obowiązki lub spędzać czas z innymi, to najczęściej dzieci – nieco częściej córki (28%) niż synowie (25%). W drugiej kolejności badany przeszkadzało, że podczas czynności domowych używa smartfona współmałżonek(ka) lub partner(ka) – tu nieco częściej mężczyźni (18%) niż kobiety (13%). Po zsumowaniu wszystkich wskazań, co do których mieliśmy jasność, o jaką płć chodzi, okazało się, że w przypadku wykonywania czynności domowych proporcje są niemal równo rozłożone: 49% wskazań dotyczyło mężczyzn, a 51% kobiet.

Wybraliśmy trzy modelowe typy gospodarstw domowych, aby zobaczyć, czy ich skład – zwłaszcza w kontekście wieku dzieci – ma wpływ na postrzeganie podobnych sytuacji. Pierwszy typ obejmuje rodziny z dziećmi w wieku od 0 do 6 lat niezależnie od ich liczby (bez dzieci starszych), drugi – rodziny z dziećmi w wieku od 7 do 17 lat (ale bez dzieci młodszych), a trzeci – rodziny składające się wyłącznie z osób pełnoletnich (niezależnie od płci i stopnia pokrewieństwa), np. rodziny z dorosłymi dziećmi. Można zauważyć, że w gospodarstwach domowych, w których są dzieci do 6 roku życia częściej niż w innych zdarza się, iż respondentom przeszkadza, że inni członkowie rodziny korzystają ze smartfona zamiast wykonywać obowiązki domowe lub spędzać czas wspólnie. Co ciekawe, płć respondenta nie wpływa na te odczucia, a zatem w podobnym stopniu mężczyźni i kobiety dostrzegają rażące używanie smartfona podczas czynności domowych przez innych. W rodzinach ze starszymi dziećmi (z co najmniej jednym w wieku 7–17 lat) rzadziej zdarzały się takie sytuacje, a jeśli już – to kilka razy w ciągu ostatniego miesiąca (27%), w mniejszym stopniu wiele razy (8%).

CBOS

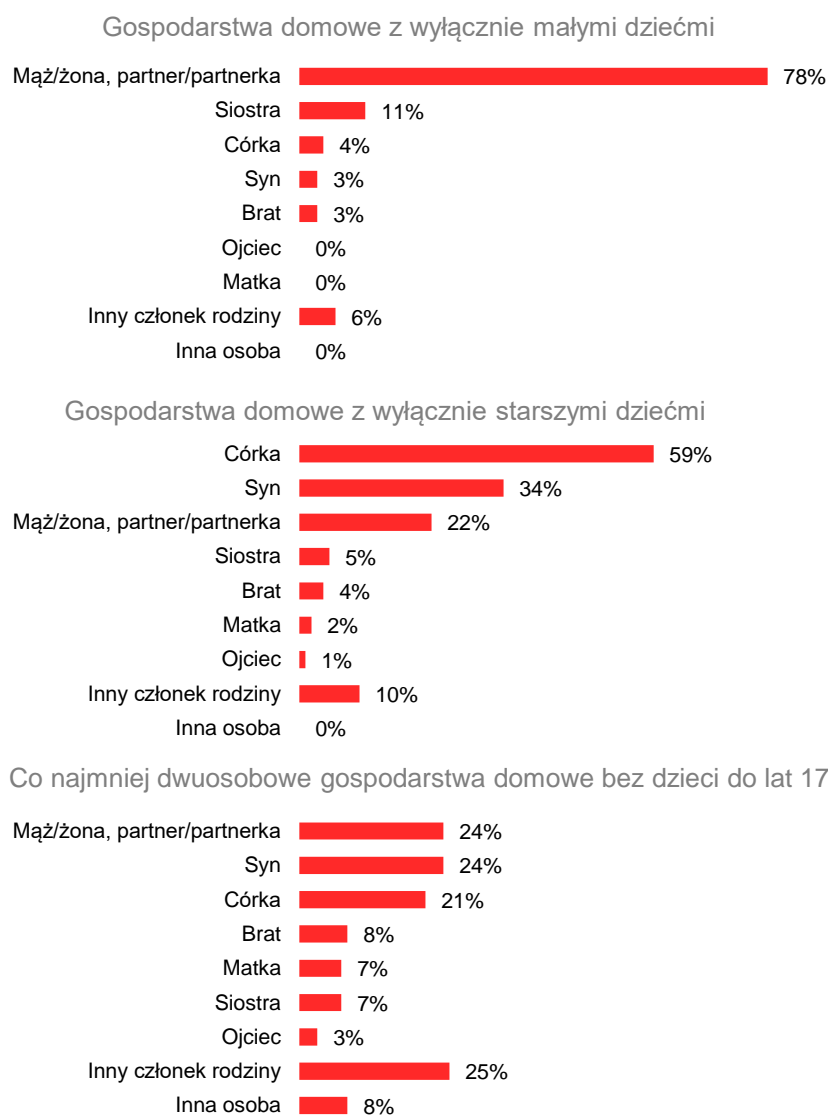
RYS. 8. Czy w ciągu ostatniego miesiąca zdarzyły się sytuacje, że przeszkadzało Panu(i), że ktoś używa smartfona do przeglądania internetu, portali społecznościowych, aplikacji podczas innych czynności domowych (zamiast wykonywania obowiązków lub spędzania czasu z innymi)?

Jak nietrudno się domyślić, w rodzinach wyłącznie z małymi dziećmi, najczęściej wskazywaną osobą, która zamiast wykonywać obowiązki domowe korzysta ze smartfona, jest mąż/żona, partner/partnerka (78%). Wraz z wiekiem dziecka bardziej rażąco okazuje się używanie smartfonów przez dzieci niż przez współmałżonka. W gospodarstwach domowych, w skład których wchodzi co najmniej jedno dziecko w wieku 7–17 lat, najczęściej wskazywaną osobą, która korzystając z komórki przeszkadza domownikom, jest córka (59%), następnie syn (34%), a w trzeciej kolejności mąż/żona lub partner/partnerka – 22%. Nie sposób ustalić, czy rzeczywiście córki częściej są pochłonięte smartfonem czy też rodzicom bardziej przeszkadza, gdy korzystają one z tego urządzenia, ponieważ wobec córek mają inne oczekiwania związane z obowiązkami domowymi niż wobec synów.

CBOS

RYS. 9. Kto podczas innych czynności domowych używał smartfona zamiast wykonywania obowiązków domowych lub spędzania czasu z innymi?

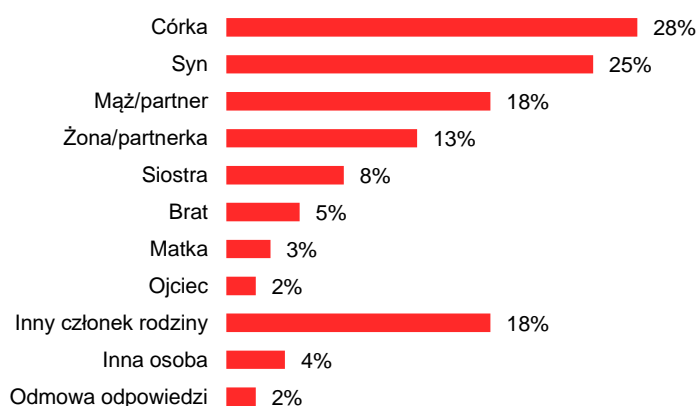

Procenty nie sumują się do 100, gdyż respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

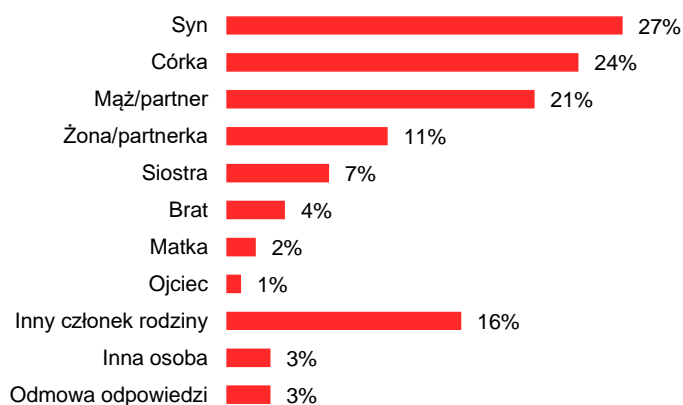
Używanie smartfona do przeglądania internetu, portali społecznościowych czy aplikacji podczas codziennego posiłku w domu dotyczy niemal tych samych grup demograficznych spośród ogółu badanych, co w przypadku wykonywania czynności domowych. Jeśli chodzi o osoby, które ankietowani wskazywali, okazuje się, że nieco częściej przeszkadzało im w ciągu ostatniego miesiąca korzystanie ze smartfonów przez synów (27%) niż córki (24%) i częściej przez mężów/partnerów (21%) niż żony/partnerki (11%). W sumie więc częściej podczas codziennych posiłków w domu w sposób rażąy innych domowników korzystali ze smartfona mężczyźni (55%) niż kobiety (45%). Sytuacja ta znajduje się więc między rozmowami indywidualnymi, kiedy znacząco częściej przeszkadzało badanym używanie smartfona do przeglądania internetu i aplikacji przez mężczyzn, a wykonywaniem czynności domowych, kiedy płeć na poziomie ogólnym nie różnicuje rażącego dla innych korzystania ze smartfona.

CBOS

RYS. 10. Kto podczas innych czynności domowych używał smartfona zamiast wykonywania obowiązków domowych lub spędzania czasu z innymi?

Kto podczas codziennego posiłku w domu używał smartfona do przeglądania internetu, portali społecznościowych, aplikacji?

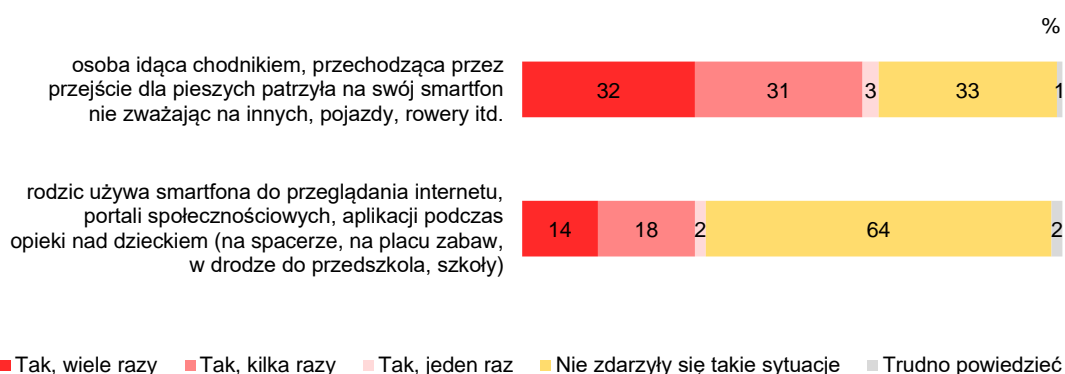
Procenty nie sumują się do 100, gdyż respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

SMARTFONY W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

O ile w relacjach osobistych smartfony są obecne, choć nie rażą tak bardzo, o tyle w życiu społecznym przeszkadzają badanym znacznie częściej. Co trzeci Polak (32%) deklaruje, że w ostatnim miesiącu wiele razy razila go sytuacja, gdy ktoś idący chodnikiem lub przez przejście dla pieszych był zapatrzony w smartfon. Kolejne 31% zetknęło się z takim zdarzeniem kilka razy. Istotnie rzadziej doświadczyły tego osoby mające co najmniej 65 lat (45% z nich nie zdarzyły się takie sytuacje), mieszkające na wsi (45%) oraz oceniające warunki materialne własnego gospodarstwa domowego jako złe (46%).

CBOS

RYS. 11. Czy w ciągu ostatniego miesiąca zdarzyły się sytuacje, że razilo Pana(ią), że:

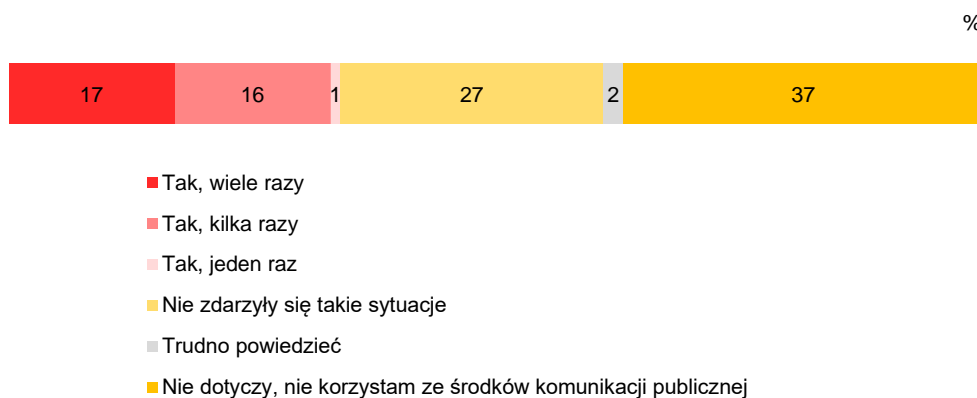

Jedna trzecia badanych (32%) doświadczyła w ciągu ostatniego miesiąca sytuacji, w której razilo ich, że rodzic używa smartfona (do przeglądania internetu, portali społecznościowych, aplikacji) podczas opieki nad dzieckiem (na spacerze, placu zabaw, w drodze do przedszkola, szkoły), w tym co siódmy (14%) wiele razy. Istotnie częściej zdarzenie takie razilo mieszkańców miast liczących od 100 tys. do 499 tys. ludności (doświadczyło go 48% z nich), pracowników instytucji publicznych (51%), a także osoby prowadzące działalność gospodarczą (47%), kadrę kierowniczą i specjalistów z wyższym wykształceniem (47%). Co ciekawe, częściej doświadczali takiej sytuacji badani o dochodach *per capita* w wysokości od 1800 zł do 2499 zł (49%) oraz praktykujący religijnie kilka razy w tygodniu (49%).

Na koniec przyjrzelismy się sytuacji zapatrzona w smartfon podczas jazdy komunikacją miejską. Co trzeci Polak (33%) co najmniej kilka razy w ciągu ostatniego miesiąca był świadkiem zdarzenia, kiedy osoba używająca smartfona nie reagowała na otoczenie, np. nie ustępowała miejsca starszym w środkach transportu publicznego. To niemal tyle samo osób, ile nie korzysta na co dzień z komunikacji miejskiej (37%). Znacznie mniejszą grupę stanowią te, które przemieszczają się transportem publicznym, a nie spotkały się z przypadkiem, żeby ktoś zajęty był swoim smartfonem do tego stopnia, że nie reagował na otoczenie.

CBOS

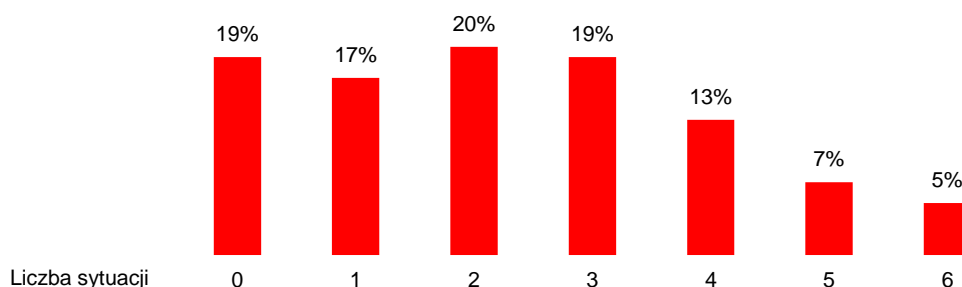
RYS. 12. Czy w ciągu ostatniego miesiąca był(a) Pan(i) świadkiem sytuacji, gdy w środkach komunikacji publicznej osoba używająca smartfona do przeglądania internetu, portali społecznościowych, aplikacji nie reagowała na otoczenie, np. nie ustępowała miejsca osobom starszym?

W naszym badaniu ankietowani mogli wskazać maksymalnie sześć sytuacji, kiedy przeszkadzało im używanie przez kogoś smartfona do przeglądania internetu, portali społecznościowych czy aplikacji. Niezależnie od wyboru odpowiedzi („wiele razy”, „kilka razy” lub „jeden raz”) zliczyliśmy liczbę sytuacji, których doświadczył każdy z badanych. Można zauważyć, że mniej niż jedna piąta Polaków (19%) ani razu w ciągu ostatniego miesiąca nie doświadczyła sytuacji, że ktoś w sposób rażący korzystał ze smartfona. Więcej niż jednej trzeciej (37%) zdarzyła się jedna lub dwie różne sytuacje, a pozostali (44%) mieli styczność z co najmniej trzema zdarzeniami. Podsumowując można powiedzieć, że zdecydowanej większości Polaków zdarzyły się w ciągu ostatniego miesiąca sytuacje, w których poczuli się dotknięci użytkowaniem przez kogoś smartfona do korzystania z internetu i/lub aplikacji.

CBOS

RYS. 13. Wskaźnik nietolerancji na używanie smartfonów – osobiste doświadczenia

Liczba sytuacji, w których badany doświadczył przeszkadzającego korzystania ze smartfona przez innych, rośnie wraz z liczbą sytuacji, w których respondenci postrzegają używanie smartfona jako niestosowne. Korelacja jest istotna statystycznie, choć umiarkowanie silna i świadczy o tym, że im więcej okoliczności badany uznaje za nieodpowiednie do korzystania ze smartfona, tym więcej sytuacji wskazuje, że przeszkadzało mu, iż ktoś używał tego urządzenia w celach niezwiązanych z rozmową, podczas opieki nad dzieckiem, przechodzenia przez jezdnię itd.

Upowszechnianie się smartfonów stwarzających możliwość stałego bycia online niewątpliwie zmienia społeczną rzeczywistość, a przyglądanie się ich obecności w codziennym życiu jest istotnym elementem wiedzy o naszym społeczeństwie. Warto zatem śledzić, jak wraz z upowszechnianiem się urządzeń mobilnych będą zmieniać się normy obyczajowe i stosunek do używania smartfonów w różnych sytuacjach, np. podczas kolacji wigilijnej. Dziś można powiedzieć, że zdecydowana większość Polaków nie akceptuje zapatrzenia w smartfon w takich miejscach, jak kościół, teatr czy uczelnia. Zapatrzenie takie nie jest tolerowane również podczas kolacji wigilijnej, rodzinnych uroczystości oraz codziennych posiłków i rozmów. Jednak stosunek do tego, co niewłaściwe, bardzo różnicuje wiek. Ludzie młodzi charakteryzują się dużo większą otwartością na używanie smartfonów. Jednocześnie zaskakująco wysoki ich odsetek przyznaje, że za dużo korzysta z tych urządzeń. Ciekawe więc, czy w efekcie ograniczania sobie czasu spędzanego „w smartfonie” Polacy będą w przyszłości rzadziej spotykać się z sytuacjami, kiedy używanie smartfona przez kogoś im przeszkadza, czy wręcz przeciwnie – w coraz większym stopniu będą to akceptować.

Opracowały

Marta Bożewicz

Małgorzata Omyła-Rudzka